

Wellie werd geboren op 28 april 1917 op een boerderij in Notre Dame du Laus, Quebec, ongeveer 100 km ten noorden van Ottawa en is Franstalig gebied.

Vader Michel Bertrand en moeder Marie Bertrand, geboren Filiatraut dit Saint Louis, hadden een groot gezin, Wellie had nog 4 broers en 4 zussen.

Wellie's moeder overleed in 1921. Ook een broer, John Edouard, overleed in hetzelfde jaar, 9 jaar oud nog maar.

Wellie nam vrij laat in de oorlog dienst in het Canadese leger, op 7 april 1944. Zijn drie oudere broers werkten op de boerderij; drie zussen waren inmiddels getrouwd en woonden elders.

Wellie gaf aan bij zijn aanmelding dat hij na zijn dienstdienst ook een boerderij zou willen hebben. Bij voorkeur een gemengd bedrijf met akkerbouw en veehouderij.

In april 1944 meldde Wellie ook dat hij een paar maanden had gewerkt bij de International Nickel Company in Sudbury, Ontario.

Ook zou hij daar eventueel wel weer willen beginnen na zijn terugkeer. Zijn precieze werk is niet duidelijk geworden. Het zal, hoe dan ook, geen gemakkelijk baantje zijn geweest.

Notre Dame du Laus 1909

Toelichting:

Nikkelarbeiders werkten in 1943 56 uur per week zonder overuren.

Ze verdienden 51 dollarcent per uur voor werk aan de oppervlakte, 61 dollarcent voor werk onder de grond, terwijl mijnwerkers 71 dollarcent verdienden. De eersteklas vaklui 78 dollarcent.

Er waren geen secundaire arbeidsvoorwaarden, behalve een week betaalde vakantie.

Het keuringsrapport van Wellie, meldde dat hij 1,64 m groot was en 67 kg woog. Hij had blauwe ogen en bruin haar. Afgezien van een lidteken op zijn rechterschoonbeen werden er geen bijzondere noties gemaakt.

De militaire weg begon voor Wellie in het Districtsdepot in Toronto. Hij kreeg gelijk toestemming om weg te blijven tot 18 april 1944. Waarschijnlijk wegens de voorjaarswerkzaamheden op de boerderij. Dit was niet ongebruikelijk, uiteindelijk was het voor het voeden van de bevolking (inclusief soldaten) belangrijk dat de agrarische bedrijven voedsel konden blijven produceren.

Begin mei 1944 startte de training voor Wellie toen hij overgeplaatst werd naar het No. 45 Basic Training Centre in Sorel, Quebec. Na twee maanden, midden juli 1944, kwam de volgende stap voor Wellie. Dit keer naar trainingskamp A13 in Valcartier, Quebec voor de vervolgopleiding. Hier zou hij blijven tot begin november 1944.

Wellie's dossier geeft aan dat zijn training half oktober 1944 was afgerond. Hij kreeg een week verlof en zijn soldij werd vastgesteld op \$ 1,50 per dag.

Zoals duizenden anderen, die voorbestemd waren om naar het Verenigd Koninkrijk te vertrekken, werd Wellie begin november 1944 overgeplaats naar Camp Debert in Nova Scotia. Op 28 november 1944 ging hij van boord na een zeereis van 8 dagen. Hij werd ingedeeld bij een aanvullingsbataljon. Kerst 1944 en de jaarwisseling 1944/45 maakte Wellie nog mee in het Verenigd Koninkrijk.

Het Canadese leger kende tijdens haar opmars van Normandië (jui 1944) naar Nederland (winter 1944/45) vele slachtoffers, die vervangen moesten worden. De verplaatsing naar het West-Europese front volgde al gauw. Op 12 januari 1945 landde Wellie al op het vasteland. Hij werd in de sterkte opgenomen van het Régiment de Maisonneuve. Op 8 februari 1945 kwam voor Wellie de harde realiteit van het vechten aan het front:

Het Rijnland-offensief startte met de eerste fase: "Operatie Veritable". De Maisonneuves werden ook ingezet o.a. in het Reichswald, het Hochwald en bij Xanten.

Ter verduidelijking:

"Na het grotendeels mislukken van operatie Market-Garden werd in de winter van 1944/1945 in het Rijk van Nijmegen een enorme Canadees/Britse troepenmacht opgebouwd: ca 400 000 man en ca 35 000 voertuigen. Doel: de Duitse eenheden terugdringen tot achter de Rijn. Op 8 februari zetten de Canadezen en Britten met operatie Veritable hun aanval op het Rijnland in. Ze stuiten in het Reichswald op hevig verzet. Het wordt de bloedigste veldslag ooit op Duits grondgebied. In de nacht van 23 en 24 maart steken de geallieerden bij Wesel de Rijn over. Op 29 maart is de Rijnovergang compleet en het Rijnland in geallieerde handen. Het Rijnlandoffensief eist 25.000 geallieerde slachtoffers en ruim 60.000 Duitse."

April 1945 staken de troepen de Duits-Nederlandse grens over. Wellie was inmiddels bevorderd tot Lance/Corporal.

Het Régiment de Maisonneuve, met Wellie in de gelederen, trok naar het noorden. Via Terborg, Doetinchem en Hummelo volgde de opmars richting Twentekanaal bij Almen. Na de oversteek van het kanaal moest het bruggenhoofd aan de noordzijde van het kanaal worden uitgebreid richting Laren-Gelderland.

Hierbij leed het regiment zware verliezen in de nacht van 4 op 5 april 1945.

Eén van de slachtoffers was Wellie Bertrand. Hij kreeg een tijdelijk graf bij Almen.

Zijn definitieve rustplaats werd de CWGC Canadian War Cemetery in Holten.

Graflocatie: plot 2, rij E, graf 13.

Toegekend werden hem:

de 1939-1945 Star; de France-Germany Star; de War Medal 1939-1945 en de Canadian Volunteer Service Medal met gesp.

